



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarivs Martini Lvtheri in Ionam Prophetam

Luther, Martin

Haganoæ, [15]26

VD16 B 3890

Capvt Secvndvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35968

I N I O N A M

Dei utilitatem & commodum, ut nihil in eo sit quod non alijs commodum, & utilitatem adferat. Quid sit timere Deum supra dictum est, uidelicet Deum colere. Verus enim & genuinus Dei cultus est, Deū metuere & honorare, ita quoq; hi Deum coluerunt, hoc est serui Dei per timorem facti sunt.

*Timor dom. ce
ris dei.*

C A P V T

S E C V N D V M.

Et orauit Ionas ad Dominū Deū suum, de uentre ceti, & dixit.

*Hymnus
Ionæ.*

Hoc non ita intelligendū est, Ionam ore suo tam ex ordine hæc uerba protulisse, quippe cui longe peius erat in tam crudeli morte detento, quam ut licuisset tam concinnam cantilenā per otium excogitare. Sed ostendit per hoc, quē tunc obtinuerit animum, quasq; in corde suo cogitationes uolutauerit, dum cū morte commissus tale certamē susceperat. Quemadmodum enim à me dictum est prius, Ionæ animus spectandus est, priusquam è tantis difficultatibus eripitur, & adhuc in media morte uersatur, & prorsus pro deplorato cadauere habendus est. Nihil enim quicquam certi de sua redemptione nouerat, nec aliter unquam apud animum suum cogitauit, quam moriendum sibi

COMMENTARIUS

esse, adeo ut mortis etiam aculeum non uulgariter
 senserit, citraque intermissione subinde moriebatur.
 Postea uero quam e periculis mortis iam ereptus erat,
 iterumque in uitam omnipotentia Dei reuocatus, re-
 trosflexis cogitationibus, hunc hymnum, omnibus suis
 numeris absolutum ad laudem et gloriam omnipoten-
 tis Dei, usumque hominum edidit. Huc uero nunc ue-
 niant quos peruersa tenet curiositas, desideriumque co-
 gnoscendi, quae nam mortuorum sit conditio. Sunt
 enim non parum multi, qui libentissime ex Lazaro
 expiscati fuissent, quid nam fecisset, cogitasset, sen-
 sisset aut uidisset in terra, dum per quadriduum huma-
 tus in sepulchro computresceret, Ioh. 11. Ita ex alijs
 quoque mortuis a Christo, Prophetis, et Apostolis in
 uitam reuocatis. Certatim uero hic ingerunt se nu-
 gones quidam leuissimi, quos nihil pudet scribere,
 quod adeo horrenda aspectu iam mortui uiderint, ut
 posthac nunquam per omnem uitam riserint, aut ani-
 mo remissiore paulo hilarius uixerint. Sunt rursus
 alij qui hoc Sapient. 2. contenti, ab ea curiositate absti-
 nent, non esse uidelicet agnitum qui reuersus sit ab
 inferis. Ego uero sic apud me statuo, missum facien-
 dum esse Lazarum, et alios sanctos posthabendos,
 acquiescendum uero scripturae affirmanti, uita defun-
 ctos dormire. Siquidem plane opinor usque adeo omnes
 hoc

Curiosa in-
 sitio de mor-
 tuorum con-
 ditione.

hoc somno detineri & opprimi, ut nullus illis quicquam aut sentiendi, aut uidendi locus sit relictus, & minus quidem, quam naturali sopore compressi sentimus. Ceterum iam excitatis illud accidere, ut nesciant ubi fuerint. Eos nobis præponamus, qui non ad hunc modum dormiant, & tamen mortui sunt, inque morte mortis dolorem, & inferos sentiunt, & quos etiamnum pro uiuis æstimamus. Quod si uero illorum sensum respeximus (qui certe respiciendus est, nec nostræ opinionis ratione iudicandum) planè mortui sunt, nec ulla uita superest. Proinde ij omnem ueritatem nobis enarrabunt, repulsa curiositate, quæ post hanc uitam futura sit mortuorum conditio, præsertim impiorum.

**Clamaui in tribulatione mea ad
Dominum, & respondit mihi, de
uentre inferni audistis uocem meam.**

Principio gratiam diuinam copiose, & plenis, quod aiunt, tibijs laudat, & gratias agit, propterea quod è tantis periculis, & angustijs eum sceliciter liberauerit, qua quidem re initio nobis Dei clemētiam ponit ob oculos, deinde sua pericula è quibus ereptum se prædicat. Et primo quidē uersiculo duo magnopere necessaria discimus. Vnū, ut quantocyus omnium

COMMENTARIVS

Deus inuocā- creaturarū auxilio posthabito in rebus asperis & ad-
 dus in aduer- uersis rectā ad Deum curramus & clamemus, nostrā
 sis - necessitatē querula uoce illi exponentes. Neq; enim
 illud potest cōmittere Dei clementia, ut non ilico cla-
 mantes ad se presenti uiuet auxilio. Maior est sua mi-
 sericordia, quā ut spe frustratos passosq; repulsam
 à se immitti repellat animo. Totius rei cardo in hoc
 uertitur, ut clamemus, ut inuocemus auxiliū eius coe-
 litus, nec ullo modo reticeamus. Nihil superest, nisi
 ut caput in sublimē erecto, & manibus in cœlū pro-
 tensis cōstanti uoce clamemus, subueni Domine, mihi
 te auxilium de monte sancto tuo &c. Et mox intelli-
 ges clamorem tuum non frustra fuisse. Bene tecū agi-
 tur, si tribulatus & afflictus ad Dominum clamare po-
 teris. Nam neq; in orco perpetui carceris metuenda
 esset ulla damnatio, si Dei inclamandi aut inuocandi
 uspiam locus damnatis esset relictus. Parum ex usu
 tuo facis, si aut multum muliebribus cōplorationibus
 indulseris, aut cum tribulationibus & angustijs cer-
 tamen susceperis, aut ad eum, qui tibi subuenturus sit
 respexeris. Hoc quidem pacto nunquam ē malis emer-
 ges, uerū subinde profundius immergeris. Audi quid
 Ionas fecerit, qui & ipse diu multumq; cum angustia
 luctatus est, priusq; Deum inuocare sit ausus. Id quod
 ipse post testabitur, alioqui citius liberatū fuisse cer-
 tati

IN IONAM

enim est. Sed neq; uult aut iubet, ut in hoc eius sequaris uestigia, sed statim initio ponit, quemadmodum ad Dominum clamasset, & liberatus fuisset.

Quam uero graue & arduum sit, ad eum modo = Arduum est
 dum inclamare auxilium Domini, nemo credit. Ad cum adfugi =
 eiulandum & lamentandum, trepidandum & dubi = mur Deū in =
 tandum prompti sumus, & tantum non despōdemus uocare =
 animum, ceterum ad inuocandum Dominum sumus
 stupidissimi. Hic enim à mala conscientia & peccatis
 funditus opprimimur. Quæ quidem mala tametsi sint
 per se grauissima, tamen hoc etiam grauiora sunt,
 quod ijs onerati etiam Dei iracūdiam sentiamus, quæ
 quidem sarcina onerosior est, quàm quæ ab uniuerso
 mundo gestari possit. In summa, hoc naturæ aut ho =
 mini impio, impossibile factu est, ut tantis oneribus
 pressus, surgat aut erigat sese, eumq; Deum inuocet,
 quem iratum & affluentē sentit, nec ad alium quæ =
 rendo auxilio declinet. Quemadmodum Esaias sepe =
 numero scripsit, quod populus se non conuerterit ad
 Dominum Deum, à quo toties afflictus fuerat. Longe
 ad hoc natura est propēsior, ut Deum fugiat uitetq;
 quoties irascitur, aut supplicium sumit de peccatori =
 bus, tantum absit, ut eum fugiat quærens auxili =
 um, uerum semper sperat alibi citius se inuenturam
 auxiliij copiam, Dei pertæsa, & impatiens. Quam =

COMMENTARIUS

obrem perpetuo illum fugitat, tametsi non effugiat, cogiturq; ita in indignatione, peccatis, morte, & inferis manere in æternum damnata. Atq; hic quidem magnam bonamq; infernæ damnationis partem conspicis, quo nam pacto post hanc uitã agatur cum peccatoribus, uidelicet quod Dei quidem iracundiam studiose & sedulo fugiant, nunquam tamen effugiant, sed nec pro impetranda gratia sublata in cœlum uoce ad eum clament. Contra dicit Esaias Cap. 28. eum qui fiderit angulari lapidi, nimirum Christo, non fugiturum, ac si diceret, omnes quidem impij a facie iraq; Dei perpetua fuga fugiunt, nec tamen effugiunt, aut elabütur, à qua calamitosa fuga per Christum fideles liberati sunt.

Naturæ opinio de Deo. Non potest aliter natura facere atq; sentit, iam uero quia iracundiam, & pœnam à Deo immisissam sentit, aliam de Deo opinionem habere nequit, quam de tyranno uiolentissimo atq; immitissimo, & eã quidem diuinæ iracundiæ opinionem ponere nõ potest, ut iterum aliter animata ad Deum supplex curreret. Quamobrem ubi cum Iona eò uentum erat, ut clamaret ad Dominum, salutis portum iam attigerat. Ad hunc modum tu quoq; facito, ne abijcias animũ, aut fugam adornes, sed quietus esto, animumq; tuũ summum in cœlũ tollito, et certo comperies, uerissimũ esse quod

IN IONAM

quod hic canit uersiculus. Clamaui in tribulatiōe mea
 ad Dominum, & respondit mihi. Ad Dominum, ad
 Dominū inquam uocem tuam extollito, nec ad alium,
 atq; ad eum ipsum qui irascitur, qui affligit, qui pu-
 nit te. Quod uero hic dicit, & respondit mihi, ni-
 hil aliud significat, quā promptum & properatum
 auxilium, quo subleuati & adiuti, ilico sentimus me-
 lius habere nos, iramq; imminutam & pœnam leuio-
 rem factam esse. Non potest non respondere tibi cla-
 manti & inuocanti, nec tu præter inuocationem fa-
 cere potes aliud. Neq; enim ualde tua moratur aut
 requirit merita, sciens te peccatorem esse miserrimū,
 qui iram commeruerit, quenq; temere nunq̄ affluxis-
 set. Atqui nec hoc naturæ est facile omissu, ne sem-
 per aliquid apportet, quod Deum iratum concie-
 liet, tanetsi nihil inueniat. Quippe non credit nec
 nouit, ad placandā Dei iracundiam abunde satis esse
 inuocationem, sicut nos hic Ionas docet. Ea omnium
 hominum est natura & ingenū, quandocunq; Deus
 nec irascitur nec punit, sed affluētē omnium rerum
 copiam nobis offundit, multisq; benefactis passim
 quosq; cumulat, tam sumus, petulātes & procaces
 tam fastuosi, feroces & lasciui, ut nihil supra. Ibi
 uero frustra sunt omnes minæ, nihil ualent terrores,
 nec locum apud nos habent tot diuinæ excandescen-
 tæ.

G

COMMENTARIUS

tie horrèda exempla. Omnia rursus, contemptus & puerorum terculamenta nobis uidentur. Contra, quoties rerum mutatis uicibus, à Deo poena immittitur, tam sumus meticulosi & trepidi, tam abiecti & angusti animi, ut nulla consolatione, nullis bonis, nulla gratia recreati subleuari queamus. Ita quacumque ratione Deus nobiscū egerit, inutiles & nullius momenti sumus. Vide uero quàm nuper ferociebant rursus fieri, & quàm trepidabant, quanq; animum erant consternati, principes. Apud hos nulla ualebat consolatio & consilium, apud illos inutiles erant & inuisa & monita. Iam denuo apud principes cæsis iam rusticis, nullum ferocitatis, fastus & crudelitatis modum uidemus, nec ullis minis aut terroribus mouentur, donec iterum suo maximo malo humilientur. Estq; uerissimum illud Pindari.

ὅτι δὲ μὴ βύφνες, οὐτ' αἰθῶν ἀλώπηξι, οὐτ' εἰς ἔρομοι λέοντες διαλάξαιντο ἦθη.

Art leßt sein art nit.

Naturam expellas furca, tamen usq; recurret.

Qua ratione inuocandus Deus. Alterum est, quod hic nobis discendum Propheeta proposuit, ut ita clamemus, quo in corde quoque sentiamus, eiusmodi nostrum esse clamorem, cui Deus respondeat, utq; una cum Iona uere gloriari possimus, Deum nobis respondere, quoties in tribulatione

I N I O N A M

tione eius nomen inuocauerimus. Hæc porro in-
 clamatio aliter fieri nõ potest, quàm si sincera fide cor-
 dis ad Dominũ clamauerimus. Neq; enim capitis eri-
 gendi, aut palmarũ sustollendarum ulla adest copia,
 nisi cor prius ad Deum fuerit eleuatum atq; erectũ.
 Quod ita demũ, ut dictũ est, erigitur, si spiritus auxi-
 lio cõfirmatũ recreatumq; ad iratũ Deũ supplice uo-
 ce cursitet, atq; inter sæuientẽ iracũdiam gratiã qua-
 ritet. Permittit liberam puniendi facultatẽ Deo, nihil
 ominus tamen fretus diuina clementia, audet sperare
 gratiam. Huc uero adfer aures & animũ, & cogno-
 sce quã acutas planeq; lynceos oculos cor obtineat,
 quod undiq; diuini furoris iracundia & supplicio se-
 prum est, & tamen nullam iracundiam aut pœnã, sed
 meram gratiam & bonitatẽ uidet & sentit. Hoc est,
 nõ uult uidere aut sentire, quãuis maxime & uideat
 & sentiat, gratiã uero & clementiã uidere uult, tam
 et si profundissime absconditã. Ecce tam grandis & Fidei inuoca-
 ardua res est ad Deum peruenire, ut per eius iram,
 pœnam & inclementiã, tanquã per meras spinas &
 tribulos, imò per meros enses & cuspides ad eũ per-
 rumpẽdũ sit. Et hæc quidẽ dicitur fidei inuocatio aut
 inclamatio, quæ cordi sentienda est, ita ut Deus per
 eam commoueat, quemadmodũ Christus sentiebat
 uirtutem de se exisse, cũ mulierculã à sanguinis pro-

COMMENTARIVS

fluuiio liberaret. Siquidem spiritus & Verbū & opus ex aequo sentiūtur, fuisse fructuosa & efficacia. Qui uero ita clamant ad Dominum, atq; ij qui Hylam (iuxta prouerbium) in clamabant illorum clamorē uanum, & irritum esse neceſſe est, magisq; pro risu & hypocrisi, quā serio clamore apud Deū reputatur.

Secunda huius uersiculi pars est, id quod iam diximus. Idem enim est clamare ad Dominum in tribulatione & responsum accipere, & clamare ad Dominum de uentre inferni, & exaudiri. Ceterum per anadiplosin illud repetit, quo certior sit, nosq; constantius & firmiter credamus, ita esse apud Deum ut dictum est. Eum quippe usum & consuetudinē habet scriptura, ut crebro idem bis dicat, nequid dubitationis relinqueretur in animis hominum, ita certo se habere. Inde Ioseph Gene. 41. Pharaoni duo illa somnia eadem expositione interpretatur, quo certior esset rex, ita cūcta futura esse, ut prädixerat. Quod uero inquit de uentre inferni, piscis uentrē per hoc significat. Quod autem illum uentrem inferni nominat, non est ita accipiendum, quasi piscis fuisset infernus, sed uenter piscis, Ionæ non aliter atq; infernus uisus est. Et Ionas suos manes suosq; inferos in eo perpeſſus est. Quemadmodum & adhūc modū dicere potuisset, de uentre mortis, non q̄ piscis fuisset mors,

mors, sed quia Ionas suam mortem in eo pertulit. Neque enim hic quid piscis sit loquitur, sed qui nam animatus fuerit in uentre piscis, nimirum quod putarit se ad inferos usq; descendere, ubi deglutitus, in piscis uentrem iruebat. Nec male dicere potuisset de uentre inferni mei exaudisti me.

Ceterum ubi locorum infernus credendus sit, ante diem extremum iudicij, non satis compertum habeo. Nam quod precipuus & singularis locus sit, ubi damnatorum animæ iam puniantur, ueluti pictores & Monachi, animalia uentri seruiētia, affirmare non dubitant, anile deliramentum esse opinor. Non dum enim spiritus malos in inferno uersari, sed uinculis ad æternam damnationem constrictos esse, Petrus testimonio est. Sed & Paulus eosdē mundi principes, atq; in aère sublimē uolantes scribit, cui astipulatur et Christus, uocans Diabolū mundi principem. Quæ quidē testimonia parum fidei essent habitura, si certum esset Diabolos esse apud inferos, cum nec mundum pro sua libidine regere, nec tot tantorumq; flagitiorum autores esse queant. Siquidem cruciatibus compescerentur à talibus nequijs adornandis. Sed & scriptura de plerisq; sanctis loquitur, quod ad inferos descēderint, sicut & hic Ionas & Hiob, tum etiam Patriarcha Iacob Genesis 37. inquit. Descēdam

De inferni lo

co.

n 6.

COMMENTARIUS

ad filium meum lugens in infernum. Quapropter in hunc sensum scriptura multum utitur uocabulo

HUNC quo mortis summam & extremam indicet angustiam è uiuis excedentium. Neq; enim aliter loquitur scriptura, quam illi in animo sentiunt, ceterum ita sunt affecti, ac si ad inferos descenderet, hoc est, ac si in Dei iram et furorem immergerentur, quous certum locum ignorent, quo illis migrandum sit. Siquidem unusquisq; infernum secum habet, ubi cuiq; locorum tandem uersatus fuerit, quandiu extremam mortis necessitatem, Deiq; iracundiam in carne sua sentit. Ad hunc modum Petrus Actu. 2. interpretatur Psalmũ. 15. de Christo. Quoniã non derelinques animam meam in inferno &c. ubi Petrus per infernũ dolores mortis acerbissimos, quos Christus in cruce emittens spiritum, potestatiq; diuinæ semet offerens, persensit, intelligi & significari uoluit. A die uero extremi iudicij haud dubie præcipuus & peculiaris inferno locus designabitur, aut ijs qui in inferno Dei iracundia perpetuo damnati è uita migrarunt. Sed de his satis. Parum referre arbitror, an quis eam de inferno opinionẽ obtineat, quam pictores habere uidentur, cum longe peior est, & futurus erit damnatorum status & conditio, quam pingi, fingi aut dici unquam poterit.

Pro

Proiecisti me in profundum cor-
dis maris, & flumina circūdederūt
me. Omnes eleuationes tuæ & flu-
ctus tui super me transierunt.

Hic nunc enumerat ea, ex quibus coniectura faci-
le fit, unde scire possumus, quā eius cor fuerit affe-
ctum, pruisquā ad Dominū clamauerat, quanq; si
des multis perturbattonibus exposita in eo agone pe-
ne succubuerit. Cæterū hic hominū prorsus obliuisci-
tur, à quibus in mare proiectus fuerat, Deū eius pro-
iectionis autorem fuisse affirmās, cū inquit, Tu pro-
iecisti me in profundū &c. Ita enim sentit perturba-
ta conscientia, omne infortuniū & exitiū, quo obrui-
mur, Dei esse furorē & iracundiā, omnesq; creaturas
nobis implacabiliter irasci, eiusdemq; inesse quiddam
diuinitatis nobis aduersantis, etiamsi sti epens aliquot
sit solum, ut Moses inquit Leuit. 16. Etiā folij strepitu
conturbabuntur. An nō summe mirum uidetur. Ni-
hil uilius & abiectius arido & exucco folio, quod hu-
mi decidit, per quod omnes repunt uermiculi, quod
ne extremi quidē puluisculi flatum sustinere potest,
& quo nec ipse Hiob, dum se uilissimæ rei confer-
re studet, quicq; reperire potuit leuius & contem-
ptius, arido folio se comparat. Attamē ubi hora tantā

Conscientie
perturbatæ
constitutio.

Folij strepi-
tus.

dem uenerit, fieri potest, ut eiusmodi folij strepitu cōsternantur firmissima panoplia armati equites, purpurati & præpotentes reges, metu exanimentur, animosis principibus subsidant crista, totus exercitus animum & robur amittat, metuq; trepident ferocissimi & fastuosissimi tyranni, quos alioqui nullus inferni timor, non diuini furoris metuendæ minæ, nullius iudicij horrēda sentētia terrere, aut coercere potest, quo minus maiore fastu turgeāt, subinde induratiores facti. Quis uero nō animosos nos putet esse Thrasones? Iracundiam parum formidamus, cōtemnentes etiam, & tamen ad uilissimi folij strepitum consternamur, qui quidem strepitus mox etiam amplissimi mundi magnitudinem, nobis nimis angustam redditurus est, nosterq; Deus iratissimus futurus, qui paulo ante cœlum uertice perrumpere, ipsumq; Deum è regno suo deturbare non uerebamur. Non iniuria igitur nostram uim, robur & potentiam iactabimus. Quod si illud aridi folij strepitus potest aduersus nos, quid non possit uastissimi maris abyssus, qua de re hic Ionas agit? Imò quid in extremo die ualebit ignis tartareus, atq; adeo diuina maiestas cum omnibus sanctis & creaturis?

Deinde nec hoc dicit eleuationes & fluctus maris super me transierunt, sed eleuationes tuæ & fluctus tui,

IN IONAM

tui, & hoc eam ob rem, quod non obscure eius sense
 rit cōscientia, mare procellis & fluctibus suis Deo et **Conscientiæ**
 iræ suæ dedisse operam, in puniendis peccatis, dicitq; **angor.**
 omnes eleuationes & fluctus operuerūt me. Ita enim
 tunc illi usum est, omnibus procellis & fluctibus se
 se opprimi, quicumq; essent sub cælo & terra, nec
 esse quenquam alium, quem diuina iracundia preme-
 ret, cui Deus & creaturæ omnes essent æque aduer-
 se. Non secus quoq; complures qui in magno sunt
 mœrore & animi angustia, dictitant se cœli & terræ
 onere grauatos esse. Atq; hæc sunt ueræ illæ pœnæ,
 quæ post hanc uitam miseram & infelicem illam pec-
 catores consequentur. Et illud quidem diuini furoris
 & iudicij initium est, quod nullo fine terminabitur.
 Porrò hic uersiculus affinis est illi, quem Propheta
 Psal 42. cecinit, omnia excelsa tua & fluctus tui super
 me transferunt. Et sanè uerisimile est Ionam inde
 mutuatum esse.

Et ego cogitabā, abiectus sum ex
 oculis tuis, non adiiciam amplius
 ut uideam templū sanctum tuum.

Hic tandem pœna tangit conscientiam. Volebat
 enim à facie Domini se proripere, quo minus ad Ni-
 niuitas iret prædicaturus, in quo Deo non obsequens

C O M M E N T A R I V S

Sensus iræ di
uine.

grauiter peccauerat. Nunc uero primum sentire incipit, quàm uere à facie Dei abiectus sit, supplicioq; destinatus, quod inuito animo perfert, qui prius in conspectu Dei manere recusabat propter peccatū inobedientie suæ. Et hic, nisi mea me fallat opinio, sui ipsius cordis testimonio & accusatione conuictus est, quod his illum haud dubie uerbis tacitæ cogitationis compellauit, Ecce Iona, an non uideris tibi satis procul à Domino te aufugisse, aut seiunctum esse? Hic ex æquo et à peccato non dicendis modis urimur, instanurq; tum etiam à pœna premimur. Duplici uero sensu intelligi potest, quod à facie Domini abiectum se esse conqueritur. Principio externe & corporaliter, ita quod apud animum suū ita statuerat sibi moriendum esse, & quod prorsus desperauerat nunquam fore, ut incolumis in patriam reuertere, inq; medio populi sui coràm Domino inambularet in Israël, ex qua, ut supra audiuimus sugerat. Ut fuga à facie Domini, nihil aliud significet, quàm ex Israël fugitiuum Ionam cecisisse, in qua Deus uersabatur, & Dei cultus uigebat. Quemadmodum saepe numero in libris Reg. scriptum est, Deum Israël in conspectu suo dimouisse. Iudæ quoq; minitari tibi futurum esse, ut à facie sua proijciatur, hoc est, eà regione se exterminaturum Iudam, ubi Verbum

IN IONAM

Et cultus eius erant. Et hunc quidem sensum sequentia uerba confirmant, uidelicet, non amplius uidebo sanctum templum tuum, nimirum illud quod extructum erat in Hierusalem. Quibus sane uerbis hoc plane testatur, se cum morte uehementer luctatum esse, ac manus quidem uictas morti ultro obtulisse. In quantis uero angustijs et perturbationibus tunc illius fidem stetisse credendum est, quod adeo nulli mirum uideri debeat. Quis enim in tali casu uitam sibi polliceri temere audeat, qui in mari submersus, adhuc à ceto foret absorptus?

SECUNDO spirituali intelligentia, ita ut senserit perpetuo quoque à Deo se esse proiectum. Propterea quod minus Deo fuerit obsequens, sicut damnati. Nec raro Dauid in suo Psalterio ita cecinit, ueluti Psal. 31. Ego autem dixi in excessu mentis meae, proiectus sum à facie oculorum tuorum. Et hunc quidem sensum naturali quadam ratione secum adducit peccatum in conscientia, praecipue uero in mortis necessitate. Quamobrem ita sensisse Ionam dubium non est, atque adeo magno confluisse certamine cum desperatione, de non amplius consequenda Dei misericordia et gratia, certum est, priusquam fidem penè amissam, et extinctam denuo recuperarit, et Dominum inelamauerit. Hic in men-

tem illi uenere omnis generis diuini furoris exempla, quibus peccatores partim grauer punitiuit, partim funditus subuertit, cuiusmodi sunt Adam & Heuæ e paradiso expulsio, Cain fratricidæ damnatio, diluuij inundatio, Sodomæ & Gomorrhæ subuersio. Et hæc profecto una & certa infernalis pœnæ pars est, quæ post hanc uitam multis modis excarnificabit impios. Vides itaq; hic, his duabus rationibus graphicè depictum, quid rerum peccatores post hanc uitam agant aut moliantur, cogitent aut faciât, nempe perpetuis mortis angustijs, perpetuoq; tremore, horrore & desperatione exagitantur. Porro Ionas in eam opinionem & desperationem haud difficulter deuenire potuit, dum in fundû præcipitatus & fluctibus circumdatus, aquarum præterea inundationibus seu eleuationibus coopertus erat, sicut supra dixit & amplius, in commemorando pergit.

Peccatorû cõ
diti post mor
tem.

Circumfusa est mihi aqua usq; ad animam, abyssus uallauit me, alga cooperuit caput meum.

Quam uitæ spem aut consolationem concipere potui, cum aquis quaqua uersum in medijs oceani fluctibus circumdabar, alga & carice coopertus? Hæc ad istam rationē dicta sunt, quod ferè uideamus littora seu

I N I O N A M

seu ripas maris & stagnorum iuncis, & alga obdu-
ctas esse. Iam qui in mari submersus est, sub alga te-
ctus iacet, hoc est, sub aqua quæ algā produxit. Ita
ut omnia, quæ sunt in mari et circa marina littora, ei-
dem subiecto incubant, ipsæ quoq; ripæ, ut sequitur.

**Ad extrema montium descendi,
terra retinaculis concluderat me in
æternum.**

Omnia maria & stagna, aut alioqui vasti gurgites
in uallium concavitatibus, à montibus utrinq; obstac-
tibus, conclusi sunt, quippe in planitie consistere non
possunt. Nunc uero montium radices seu extrema
profundissimas ualles constituunt, quibus montes co-
eunt. Hæc omnia Ionas loquitur, aut ut is, qui sub-
mersi casum apud animum suum secum expendit.
Quando enim sursum cogitat, uidet undarum flucti-
bus se coopertum, atq; utrinq; ripas, iuncos & ter-
ram. Inter mergendum uero, uidetur sibi intra mon-
tes ad fundum usq; descendere. Ibi tum terra firmis-
simis retinaculis cõclusit, & constrinxit eum, hoc est
non aliter apud se cogitat, quam quod ibi suffocan-
dum sit illi, manēdumq; perpetuo, nec ullam rimam
elabendi esse relictam. Quemadmodum enim in car-
cerem comiecto, in turri manendum est, ianua pessulo

munita; ita submerso quoque in mari manendum est, ubi à fluctibus absorptus interiit. Et tunc quidem à terra conclusus est, hoc est, à montibus quibus mare utrinque septum est, hoc est, undis ita captiuus tenetur, ut nulla sit enatandi aut euadendi uia relicta. Et hoc iterum uides cuiusmodi cogitationes animum Ionæ tam deuorati, tenuerint. In tali casu facile omnes uoluptates contempsit. Tantummodo letalibus cogitationibus diuexatus est, imò potius in uniuersum omnem spem uitæ recuperandæ abiecit. Hic nullam adhuc Deum inuocationem adesse uides.

Sed tu uitam meam a perditione eripuisti Domine Deus meus.

Fides post tentationem.

Hic tandem incipit se ostendere tranquillitas, & meliores cogitationes ascendunt in animo. Hic fides quæ per tantis afflictionibus iactata defecerat, iterum caput erigit ad uictoriæ palmam adfectas uia. Hic finem habet desperationis. Quo tempore inquit erant longe maximo mortis periculo expositus, nec uita amplius erat speranda, hæc impossibile uidebatur me uiuere posse, comòdum tua ineffabili potentia aderas, è presenti exitio uitam meam erepturus. Ita, quando funiculus omnium artissime premit, et tenet, plerumque rumpitur. Quomodo Deus relictus me seruator dicitur, & tum demum succurrit, dum res sua deple-

I N I O N A M

deploratissime. Sed quid facit ita auxiliādo, audi.

Cum deficeret a me anima mea,
Domini recordatus sum, & uenit
ad te oratio mea ad templum san-
ctum tuum.

Primū, Deus ad erigendū confirmādumq; animū,
largitur donū gratiæ & spiritus, ut diuinæ misericor-
diæ memor sit, utq; illas quas de ira apud se cogitatio-
nes cōcepit, posthabeat, uertatq; se à Deo iudice, ad
Deum patrem. Verū hoc humanarū uirū opus non
est, siquidē Ionas hic testatur animam suam despera-
tione superatā, apud se defecisse, ex quo palām fit, de-
fectionem animæ suæ opus fuisse peculiare, & pro-
prium. Quod uero Domini tam deficiente anima re-
cordatus sit, & crediderit, hoc proculdubio animæ
suæ opus haud quaquam fuit. Præter enim spiritus
adminiculū, Domini memor esse potest nemo. Vbi ue-
ro Dei recordatio cœlitus demissa in animo exoritur,
protinus & noua luce illustrantur omnia. Hic iterum
recuperandæ uitæ spes sese ostentat, & crescit ani-
mo audacia inuocandi Dominum. Nec fieri potest,
ut tandem surdis auribus repulsus, & spe frustra-
tus abeat. Hoc enim est quod Ionas dicit in pri-
mo uersū, se clamasse in tribulatione sua ad Domi-

COMMENTARIUS

num, & exauditum esse. Et hic consumata tunc erant mors, ira, peccatum, infernus, & quicquid occasionem præstabat parato exitio, deuictis & absumptis omnibus per fidem, quæ bonitate Dei suffulta est.

Porro quod dicit, & uenit ad te oratio mea ad templum sanctum tuum, iterum templum Hierosolymis extructum innuit, ubi Deus istuc ætatis habitabat corporaliter. Siquidem populo Israëlito ita in lege præceptum erat, ne alibi Deum adorarent, quam in loco à se præscripto et destinato, sicut dicit Exodus, ubicunq; nominis mei memoriã cõstituero, eò ueniam te benedicturus. Ad hunc modum cogebantur & ij qui in ea regione uel etiam degebant, adoraturi Dominum suas preces animumq; eò dirigere ad locum uidelicet à Domino præfixum, ubi Deus per uerbi sui præsentiam habitabat corporaliter, atq; eò quidem omnes orationes erant dirigendæ. Sicut nostra iam memoria nouit testamenti omnes christianorum preces ad Christum aduersum solum uertendæ sunt, qui nostrum est propiciatorum, ut alium Deum nec noscamus nec adoremus, præter hunc, qui in homine Iesu Christo corporaliter habitabat. Atqui nec alius, hoc excepto inueniri potest.

Cæterum qui custodiunt uana & mendacia, reliquerunt misericordiam.

Heb

IN IONAM.

Hebraica ueritas hic habet. **משמרים**
הכלי שוא חסדם יעונו. Qui custodiunt
 uana, misericordiam suam reliquerunt. Quia uero illud
 uernacula lingua ita expressum perinde sonat, ac si
 de hominum misericordia loqueretur, quæ ab illis in
 alios exhibenda est, ommissa uocula (suam) quo foret
 sensus significantior, malui simpliciter uertere reli-
 querunt misericordiam. Ionas enim de misericordia
 & bonitate Dei loquitur, quæ nostra est, hoc est no-
 bis exposita, annunciata & promissa. Non secus
 quam si de Christo ad hunc modum loquerer. Cum
 reuera nihil horum nostrum sit, sed Dei solius, qui
 gratuito cuicumque uoluerit largitur. Et tamen nostra
 quoque recte dicuntur, cum nobis proposita & annun-
 ciata sunt, ut auferemus & nobis ut propria uedice
 ciata sunt, ut auferemus & nobis ut propria uedice **Hypocritarum**
 mus. Siquidem Ionas hoc uersiculo pharisæos peruer-
 se sanctos & hypocritas taxat, qui non sola Dei gra-
 tia freti, in Deum foelicitatis suæ summam ponunt, ue-
 rum in suis operibus quoque multum spei & fiducia quæ-
 runt, & falso collocant. Et illi quidem cum ignorant
 quid fides sit, aut eius potentia, neque ullis tribulatio-
 nibus iactati, aut angustia pressi sunt unquam, quibus
 plane perdiscere potuissent, quid præstaret incrude-
 scentibus procellis fides, & quam inutilis & irrita
 esset omnium operum, hypocritico animo concepta si-
 H

C O M M E N T A R I V S

dutia. Eiusmodi homines quàm diu manēt hoc animi
 affecti, gratiam non magnificiunt, sua uero opera
 maximi. Ceterū Ionas hic libere pronunciat ea uana
 esse, hoc est irrita & nullius momēti coram Deo,
 apud quem nihil quicquam ullius aestimatur pōderis,
 nisi sua bonitas & misericordia, uera fide complexa
 & cognita, citra omnem operum & meritorum no-

Operum fidu
 cia.

strorum respectum, nobis donata. Iam quicunq; uo-
 nis & impuris nituntur operibus, sua spe frustra-
 tur, Ionæ testimonio, hoc est, uanam & irritā spem,
 ceu lupus hians, animo concipiunt. Neq; enim qui
 quam iuuantur in hoc, quod tam non ualeat illorum
 fiducia, quàm nihil sunt illorum opera, & uanitas
 cui innitebantur. Præcipue uero populum Israël
 cum hic notat Propheta, qui lege Mosaica & ope-
 ribus proprijs fretus, nedum Euangeliū & gratiā
 tro oblatam cōtemptim habebat, sed etiā ferociter
 sectabatur, cū tamen illorū peculiare erat Euangeliū,
 quibus in Prophetis ante, multifariā erat promissum

Ego autem cum uoce laudis &c.

Hic iterum oblique perstringit Iudæos, coram
 demq; sacrificia & opera, ac si iuxta Psalmum .49.
 loqueretur. Oues & hircos tibi imolant, quasi Deus
 bouillæ carnis amore tangeretur, aut hircini sangui-
 nis

IN IONAM

nis haustu delectaretur. Bene tamen actum esse pu- Sacrificiū lau-
tant, si ea Domino crebro immolauerint. Ego sic dis quid-
apud animum meum statuo, sacrificium laudis, uerum
esse sacrificium, quo Deus cum primis capitur, ut
eius gratiam & bonitatē nobis indignis exhibitā prae-
dicemus, et laude uehamus, sicut hic Ionas facit, quod
auxilio nobis succursum sit. Ceterū hypocrite bo-
ues & oues immolantes, ipsi magis à Deo predicari
et laudari cōtendūt, ut qui suis operibus Deū magnis,
& meritis, & officijs cumulauerint, sibiq; multis no-
minibus, ob maētatas hostias obnoxii reddiderint.

Eam diuinae bonitatis, & gratiae cognitionē tam-
etsi Ionas prius quoq; habuerit, tamen adeo plene,
& copiose non habuit, quā in his turbis & peri-
culis primum planē perdidicerit. Quippe prorsus
hic liquido intelligit, quā Deus minime moueatur
ulla persona aut meritis, qui tam indignis peccatori-
bus subuenire non dubitat. Ante profundo animo
suo, haec erat infixā opinio, Deum personarum, &
operum quoque respectu tangi, praecipue uero popu-
li Israelitici, quanquam ne nunc quidem in uniuersum
eam opinionem exuerit.

Quod autem dicit, uota mea redāmi Domi-
no, non ita accipiendum est, quasi Ionas adhuc in
pisce Domino uota nuncupauerit. Neque enim

H ij

COMMENTARIUS

Votū quid in
Scrip. quicquam de his legitur, sed nec ipse inter alias cogi-
tationes, quas in pisce habuit, hoc uspiam indicat,
sed solam precationem suam, per uota uult intelligi.
Quamobrem scriptura assuescendum est, ut, ubi in
genere sancti de uotis nuncupandis & reddēdis men-
tionem fecerint, nec quicquam nominatim expresse-
rint, intelligatur commune illud populi Dei uotum.
Ibi uero cōceptis quodammodo uerbis, uouemus nos
non habituros esse alium Deum præter ipsum solum.
Inde eiusmodi uotum reddere, nihil aliud uult aut indi-
cat, quàm confiteri, laudare & prædicare nomē Dei
uiui, atq; ita Deum ex puro corde & fide sincera co-
lere. Quemadmodum canit Psalmus. 49. Imola Deo
sacrificia laudis, & redde altissimo uota tua. Et item
alibi, Vota mea reddā Domino, coram omni populo
suo. Ad hunc modum & Ionas prædicat se Deo red-
diturū uota sua, hoc est Dominū laudaturū, ut Deū
suū unice, propterea quod illi benigne succurrerit.

Et Dominus dixit pisci, & expuit
Ionam in aridam.

Hæc ad ueram scripturæ rationem dicta sunt, quæ
Deus per Verbum suum omnia agere & facere dicitur,
ut Ioh. 1. Omnia per Verbum facta sunt, & sine
ipso factum est nihil. Et Psal. 35. Ipse dixit & facta
sunt,

IN IONAM

sunt, ipse mandauit & creata sunt. Ita natura piscis Ionam hic non potuit nec debuit cōcoquere, sed à naturali digestionē illi conquescenti fuit, & cibus redendus erat & illæsus in aridā expuendus. Ita ut per omnia prorsus inusitata Dei prodigia & mirabilia in Iona seruato sint edita. Et hic omnia inuersa uideamus, nam quæ prius præsentem mortē intentabant, ea omnia certatim nunc uitæ seruiunt. Hic piscis qui prius mortis erat instrumentum, nunc uitæ organum esse iubetur. Et Ionas per hunc ipsum ad uitam incolumis reducitur, per quem paulo ante captus & absorptus ad mortem rapiebatur. Ipsum mare quoque locum euadendi præstare cogitur, & hospiti liberam & innoxiam abeundi facultatē concedere. Hic montium extrema ruptis retinaculis, non amplius captiuum retinent, sed nec alga submersum ultra contemnit &c. Hæc inquam omnia, tantum in hoc scripta sunt, ut consolationem inde caperemus, utque disceremus Deo ex animo fidere, apud quem paruo in discrimine mors & uita ponitur, & utrunque adeo illi promptum est largiri aut adimere, ac si in rebus humanis luderet, quoties alterum dat, alterum uero adimit, aut alterna uicissitudine nunc hoc, nunc illud præstat. Nobis uero hæc magna sunt, & auditu mirabilia, quibus potentiam & uirtutem suam no-

Fidei exēplū.

bis certo testatam exhibet, uelut Psal. 104. ipse de se prædicat.

CAPVT III

Et factus est sermo Domini ad Ionam secūdo dicens, Surge & uade in Niniuē ciuitatem magnam.

n. Hæc propterea scripta, ut intelligamus, quàm sine iussu diuino, nihil statuendum aut inchoandum sit. **Contra humana placita.** Primum quippe mandatum per Ionæ inobedientiam irritum factum erat. Quare nisi denuo profectio in Niniuē Deus Ionæ demandasset, dubius animi fuisset, quid faciendum fuerat. Imò potius ita illi successisset ultro suscepta prædicandi prouincia, quemadmodum ludæis, qui cum Numeri. 14. ductu & auspicio Dei, iussi in pugnam prodire recusarent, tandem ultro instructa acie, et laceffitibus hostibus, in apertum campum ad pugnandum progressi, insigni strage affecti sunt. Usque adeo uanum est & irritum, quicquid humana mens Liberi Arbitrij ductu, non consulto aut accepto Dei mandato, decernit aut statuit. Præterea huic mandato, & hoc adijcitur, ne quid aliud præ